

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto puolustusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Asevelvollisuuslakia ja naisten vapaaehtoisesta asepalvelusta annettua lakia koskeva esitysluonnos on hyvin valmisteltu. Sen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esityksessä on tunnistettu esityksen kannalta olennaiset perusoikeudet ja arvioitu niitä. Esityksessä on otettu huomioon vaikutukset ahvenanmaalaisiin ja heidän kielellisiin oikeuksiinsa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa ei ole vaikutusten arvioinnin osalta puutteita tai kehittämiskohteita.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta.

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettua lakia. Asevelvollisuuslaissa säädettäisiin Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten oikeudesta hakea vapauttamisen kumoamista asevelvollisuuden suorittamisesta ja mahdollistamalla palveluksen jatkaminen naisten vapaaehtoisena asepalveluksena niille, jotka vahvistavat sukupuolensa naiseksi kesken varusmiespalveluksen tai jo suoritetun varusmiespalveluksen jälkeen.

Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa säädettäisiin palveluksen jatkamisesta asevelvollisuuslain tarkoittamana varusmiespalveluksena niille, jotka ovat vahvistaneet sukupuolensa mieheksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esityksellä on tarkoitus korjata epäselvä oikeustila liittyen ahvenanmaalaisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Lisäksi esityksellä korjattaisiin epäselvä oikeustila liittyen sellaisiin tilanteisiin, joissa asevelvollinen tai naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutunut henkilö vaihtaa sukupuoltaan sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti ennen asepalvelukseen astumista, asepalveluksen aikana tai sen jälkeen. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa on kuvattu asian tausta, keskeiset ehdotukset ja tavoitteet. Esitysluonnoksessa käy myös ilmi tarve lainmuutokselle sekä lain kohderyhmän suuruusluokka.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu tiiviisti muita toteuttamisvaihtoehtoja ja perusteltu, miksi ne eivät ole olleet tarkoituksenmukaisia esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Vaihtoehtojen vertailussa on myös otettu huomioon nykytilan säilyttämistä koskeva vaihtoehto, mikä on myönteistä.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on selostettu esitysluonnoksesta annettu keskeinen lausuntopalaute ja kerrottu, millä tavoin esitystä on täydennetty lausuntopalautteen perusteella.

2.2 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on tunnistettu esityksen kannalta olennaiset perusoikeudet, kuten yhdenvertaisuus (PL 6 §), oikeusturva (PL 21 §) sekä oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (PL 7 §). Esitysluonnoksessa on arvioitu näihin liittyviä vaikutuksia ja esityksessä käy ilmi, että esitys vahvistaa edellä mainittujen perusoikeuksien toteutumista.

Esitysluonnoksen mukaan ehdotetulla muutoksella voi olla jossain määrin Puolustusvoimien aluetoimiston asiakaspalvelutehtäviä lisäävä vaikutus. Ahvenanmaalaisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvien hyvin pienen määrän perusteella ei vaikuta todennäköiseltä, että esityksellä olisi viranomaisille hallinnollista taakkaa aiheuttava vaikutus. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi esityksen vaikutuksia viranomaisiin.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on arvioitu esityksen vaikutuksia ahvenanmaalaisiin ja heidän kielellisiin oikeuksiinsa. Esitysluonnoksesta saa käsityksen, että

Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavat miehet, jotka hakeutuvat vapaaehtoisesti asepalvelukseen, voivat suorittaa asepalveluksensa ruotsin kielellä.¹

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu asevelvollisuuslain muuttamista ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: PLM004:00/2023), jonka puolustusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 21.5.2025. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

Helsingissä 5. kesäkuuta 2025

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, lain säädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
valtioneuvosto.fi
p. 0295 16001

¹ Asevelvollisuuslain (1438/2007) 55.1 §:n mukaan suomen- tai ruotsinkielisellä asevelvollisella on oikeus tulla määrätyksi joukko-osastoon, jonka opetuskieli on hänen äidinkieltensä.

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.